

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ
ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 24 жовтня 2025 р.

**Дніпро
"Середняк Т.К"
2025**

УДК 316.05

Л 93

*Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту (протокол № 10 від 20.10.2025 р.)*

Головні редактори:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р. філос. наук, професор

Вельш Вольфганг - габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – д-р. техн. наук, доцент

Євсєєва О. О. – д-р. економ. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. 24 жовтня 2025 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. – Дніпро: Середняк Т.К, 2025 – 238 с.

ISBN 978-617-8807-07-8

© Авторський колектив, 2025.

ЗАПАРА Я. В., *кадр. техн. наук, доцент,*
ПАНЧЕНКО В. К., *аспірант,*
КАМІНСЬКИЙ Б. В., *аспірант,*
ІСАЄНКО Д. А., *здобувач вищої освіти,*
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗАХОДІВ КОМЕРЦІЙНОГО ОГЛЯДУ ВАНТАЖНИХ ВАГОНІВ

Щороку АТ «Укрзалізниця» зазнає мільйонних збитків внаслідок крадіжок і несанкціонованих перевезень вантажів. На жаль, ці випадки мають системний характер і трапляються в усіх регіональних філіях. Об'єктами розкрадання стають як різні типи вантажів (зокрема будівельні матеріали, зерно, мінеральні добрива, наливні вантажі, вугілля, руда тощо), так і елементи вагонів (особливо запчастини гальмівної системи), верхня будова колії, пристрої СЦБ тощо. Це завдає значних фінансових втрат як для вантажовідправників, так і самої залізниці.

Крім того, останні роки відзначені зростанням кількості випадків перевезення вантажів без належного митного оформлення. Такі вантажі згодом опиняються на «тіньовому» ринку, оминаючи податкове регулювання.

Регіональні філії наразі впроваджують низку заходів, спрямованих на охорону вантажів, інфраструктури, а також запобігання випадкам невірбного травматизму на залізничному транспорті.

У країнах Європи вже успішно використовують сучасні технічні рішення, які забезпечують своєчасне виявлення і реагування на несанкціоноване втручання сторонніх осіб у роботу залізничного транспорту. Ефективним засобом боротьби з крадіжками є система відеоспостереження в поєднанні з огорожуванням станційних парків, складів і перегонів. Простежують тенденцію впровадження засобів пломбування з GPS-навігацією, а також GPS-відстеження вагонів.

Для збереження номенклатурних вантажів на вантажних дворах, контейнерних майданчиках та інших об'єктах встановлюють контрольно-пропускні пункти і паркани заввишки не менше 2 м. Збереження майна залізниці та вантажів на території залізничних станцій забезпечують огороженням.

Компанія ПКП «Карго» застосовує нестандартні рішення в боротьбі зі злочинністю. Починаючи з 2014 року, польська залізниця активно використовує сучасні технології, зокрема безпілотні літальні апарати (дрони). Також ПКП застосовує мобільні системи відеоспостереження, які встановлюють безпосередньо на рухомий склад [1].

Огляд поїздів і вагонів у комерційному аспекті є важливим елементом технологічного процесу роботи станції, що спрямований на гарантування безпеки руху та збереження вантажів під час перевезень. Основна мета такого огляду полягає у своєчасному виявленні та усуненні порушень, пов'язаних із транспортуванням вантажів, які виникають через недотримання правил перевезення, технічних умов навантаження або кріплення.

У відповідь на сучасні виклики необхідно запроваджувати новітні технічні засоби комерційного огляду, які доповнюватимуть уже наявні на регіональних філіях системи, зокрема автоматизовану систему комерційного огляду поїздів і вагонів (АСКО ПВ) і систему автоматизованого контролю вантажу і цілісності вагонів у русі (АСК ЦВР) [2].

До кінця 2025 року в Україні буде впроваджено перші залізничні сканери, які встановлять на станціях «Мостиська-П» і «Ягодин», розташованих на польському кордоні. Ці сканери забезпечуватимуть перевірку поїздів, які прибувають до та вирушають із зазначених прикордонних пунктів.

Ведуть переговори з міжнародними партнерами про постачання стаціонарних скануючих систем для залізничних пунктів пропуску на кордоні зі Словаччиною та Румунією. Передбачають, що процес огляду буде повністю автоматизованим, працюватиме в режимі 24/7 і даватиме змогу здійснювати сканування в обох напрямках руху.

Завдяки високій роздільній здатності зображень митні органи зможуть виявляти навіть дрібні приховані елементи в конструкціях вагонів, наприклад у підлозі або стінах. Такі сканери відповідають сучасним стандартам за глибиною проникнення, якістю візуалізації, здатністю ідентифікувати матеріали за їхньою структурою. Крім того, обладнання має спеціальні компоненти і програмне забезпечення для автоматичного визначення вагонів, придатних до сканування, що дає змогу уникнути огляду пасажирських вагонів і локомотивів.

На сьогодні значну частину українського експорту здійснюють морським і залізничним транспортом. Зокрема, у 2024 році 69 % продукції було відправлено морем, а 23 % — залізницею.

Використання більш сучасних засобів митного контролю дає змогу не лише пришвидшити проходження митних процедур, а і підвищити ефективність виявлення можливих порушень.

Сучасні скануючі комплекси для огляду залізничного рухомого складу призначені для неінтрузивного (безконтактного) контролю. Вони забезпечують перевірку відповідності фактичного вмісту вагонів задекларованим у супровідних документах даним і допомагають своєчасно виявити можливі загрози, пов'язані з контрабандою, зокрема тютюновими виробами, наркотиками та іншими забороненими речовинами.

На одному з основних пунктів пропуску для вантажного транспорту вже розпочали технічне тестування нової системи. Вона доповнить наявний стаціонарний скануючий комплекс, забезпечуючи повний митний контроль обох напрямків руху — як на в'їзд, так і виїзд з України.

Друга система, яку планують встановити на станції «Ягодин», спеціалізується на огляді залізничного рухомого складу за допомогою рентгенівського сканування вантажних вагонів. Завдяки високій деталізації отриманих зображень митники зможуть виявляти навіть найменші приховані деталі в конструктивних елементах вагонів, таких як стіни чи підлога. Пристрої оснащені сучасними функціями, включаючи програмне забезпечення для автоматичного вибору вагонів, що виключає можливість випадкового огляду пасажирських вагонів і локомотивів.

Список використаних джерел

1. Ломотько Д. В., Запара Я. В., Лютий В. А. Сучасні підходи з забезпечення схоронності вантажів при перевезенні залізничним транспортом. *ScienceRise*. 2014. № 5/2(5). С. 15-19.

2. Вантажознавство та схоронність вантажів: навч. посіб. / В. М. Запара, Я. В. Запара, А. О. Ковальов, О. В. Ковальова. Харків: УкрДУЗТ, 2024. 241 с.